

Konijnen- en kattenvellen

Waar komt de naam Lombardsteeg vandaan? Waarom heeft Leiden een Schagensteeg? Wie woonde er in de Bouwelouwensteeg? Waar heeft de Spijkerboorsteeg zijn naam aan te danken? Hoeveel Molensteegen waren er vroeger in Leiden? Op deze en andere vragen geeft de historische serie Langs Leidse Stegen een antwoord. Vandaag: de Koenesteeg.

De Koenesteeg loopt van de Hogewoerd naar het Levendaal. Op de zijmuur van Hogewoerd 63 is nog vaag de gevelreclame te lezen van de Hollandsche Leesbibliotheek van de firma Los, die aan het begin van de twintigste eeuw op Hogewoerd 65 te vinden was. Hier kon men voor een klein bedrag boeken en tijdschriften lenen. Ook elders in de stad waren dergelijke particuliere bibliotheken, die vaak deel uitmaakten van een boekhandel, onder andere die van de firma Kooyker, toen nog op de Nieuwe Rijn.

Behalve de hoekpanden op de Hogewoerd bestaat de Koenesteeg voornamelijk uit huizen uit de jaren dertig en nieuwbouw uit de laatste decennia van de twintigste eeuw. In het midden van de steeg ligt een plein met veel groen. Als we de verhalen over vroeger mogen geloven, is dat zo maar goed ook, want zoals de steeg toen was, kon je er maar beter niet wonen.

Zo klaagt iemand in 1873 over de onhygiënische omstandigheden en de stank bij een beenderpakhuis in de Koenesteeg. Beenderen waren een grondstof voor lijm. Ze werden door de beenderhandelaren opgehaald bij de slagers in de stad en in pakhuisen opgeslagen tot ze naar de lijmfabriek gebracht werden. Andere pakhuisen in de steeg werden in die tijd gebruikt voor de opslag van brandstoffen, van lomp en van konijnen-, hazen- en kattenvellen. Voor de bewoners van de huisjes in de steeg moet de stank inderdaad verschrikkelijk geweest zijn.

Deze bewoners stonden overigens niet erg goed bekend in de stad. Regelmatig waren er opstootjes in de Koenesteeg en als daar politie aan te pas kwam, waren de omstanders niet te beroerd om zich ermee te bemoeien en zich gezamenlijk tegen de agenten te richten. Zo brengen de buurtbewoners in 1918 een van de agenten van

het Leidse politiekorps in het nauw als hij een dronken inwoner van de Koenesteeg wil arresteren. Er ontstaat een gevecht, waarbij de politieagent zijn sabel trekt en de arrestant een bloedende hoofdwond oploopt. Voor de journalist van dienst reden om openlijk te concluderen dat het in de Koenesteeg niet pluis is en dat daar zeer ongewenste elementen schijnen te wonen.

Op 1 april 1919 had Leiden zijn eigen vuurwerkkramp, toen er in de werkplaats van vuurwerkfabrikant De Kat aan de Koenesteeg een flinke ontploffing plaatsvond, waarbij alle ruiten sneuvelden, de werkplaats volledig uitbrandde en twee personeelsleden zwaargewond naar het ziekenhuis moesten worden gebracht.

De naam van de steeg verwijst waarschijnlijk naar een van zijn vroegere bewoners. Koen is namelijk een korte vorm bij Koenraad. Als we nu zien dat de steeg rond 1375 de Coenraad Zoelinxsteeg heet, ligt het voor de hand te veronderstellen dat dit de Koen of Koenraad is naar wie de steeg nog steeds wordt genoemd.

TANNEKE SCHOONHEIM

Dr. Schoonheim werkt op Instituut voor Nederlandse Lexicologie in Leiden.
Reageren: tanneke.schoonheim@inl.nl

